Burak Batum

Araştırma Raporu

Temmuz 2022

İSLAM HUKUKUNDA MÜLTECİ OLMAK

Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

İslam Hukukunda Mülteci Olmak

Araştırma Raporu
Kur'an, Göç, Eman, Muhacir.
Temmuz 2022

Yazar
Burak Batum

Genel Yayın Yönetmeni
Süleyman Kurt

Editör
Selim Vatandaş

Son Okuma
Ümmügülsüm Erdoğan
Gizem Dik

Referans için: Batum, Burak (2022) "İslam Hukukunda Mülteci Olmak" *Uluslararası Mülteci Hakları Derneği*, ss. 1-13.

Bu yazının içeriği ile ilgili bütün sorumluluk müellifine aittir.

©Uluslararası Mülteci Hakları Derneği 2022
Bu yayının bütün hakları mahfuzdur. Sadece kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kapak ve Sayfa Tasarımı
Bilimon

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği
INTERNATIONAL REFUGEE RIGHTS ASSOCIATION

Ali Kuşçu Mah. Fatih Türbesi Sokak No: 31 Daire: 2 , Fatih / İstanbul
Tel: +90(212) 531 20 25 • **Fax:** +90(212) 531 20 26 • **E-posta:** info@umhd.org.tr

Bu Rapor Ne Söyler?

Bu rapor, İslam coğrafyasında göç olgusu ve göç akışına ilişkin insan merkezli bir yaklaşımla Müslümanlar arasında farkındalık oluşturmak maksadıyla kaleme alınmıştır. Göç, öncelikli olarak sınırlar ve güvenlikle ilgili olmaktan ziyade insani bir meseledir. Göçü sadece günümüz dünyasının bir meselesi olarak algılamak sakıncalı bir bakış açısıdır. Bugüne kadar tüm ilahi kitaplar göçle ilgili birçok gerçeği inananlara aktarmış, insanın insana olan yaklaşımını şekillendirmiştir.

İslam dini zaman ve mekân mefhumu olmaksızın mensuplarının hayatlarının tamamında etkilidir. Yalnızca kişinin münferit hayatıyla ilgili konularda hüküm koymakla kalmaz sosyal hayatını da şekillendirerek mensuplarına insanî ilişkiler noktasında belirli hatlar çizer. Bu ilişkilerden biri de farklı milletlerden olan Müslümanların birbirleriyle olan ilişkisidir.

Allah (cc) insanları farklı milletler halinde yaratmış ve bunu da Kitabında "... tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık" (49/13) buyruğu ile açıklamıştır. Bu ayette de anlaşılacağı üzere insanların farklı milletlerden yaratılması Allah'ın muradıdır. Allah (cc) yarattıkları arasında ilişkilerin nasıl olması gerektiğini de belirlemiştir. Bu açıdan bakıldığında çeşitli nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda kalarak farklı yerlere iltica eden ve iltica ettikleri yerlerde iskân edilen Müslümanların birbirleriyle olan ilişkileri de İslam'ın kapsam alanındadır.

İslam tarihinde nice olumlu örnekler var olmuş olmasına rağmen son dönemlerde değiştirilmeye çalışan kardeşlik algısı ve özellikle sosyal medya üzerinden oluşturulan olumsuz söylemlerle Müslümanların mültecilere bakış açıları manipüle edilmeye çalışılmaktadır.
Bir Müslümanın, göç etmek zorunda kalan bir insana nasıl yaklaşması gerektiği kaygısıyla yayımlanan bu rapor her Müslümanın geçmişinde bir göç hikayesi olduğunu ya da geleceğinde bir göç hikayesi olabileceğine ilişkin farkındalık oluşturma amacı kaleme alınmıştır. Bu bağlamda mülteciliğin İslam hukukundaki hukuki niteliğini açıklamaya çalışan raporda, göç ve mülteci kavramlarının tahlili yapılarak mülteciliğin İslam hukukundaki yeri kavranmaya çalışılmıştır. Bunun yanında ayet ve hadisler perspektifinde göç etmenin İslami açıdan ilkesel yaklaşımlarına değinilmiştir.

Giriş

Göç hareketlerinin temel nedenleri doğal afetler, coğrafi özellikler, iş imkânları ve bazı insanların ihtirasları sebebiyle başlattığı savaşlardır. Özellikle zorunlu göç hareketlerinde insanlara yapılan baskı ve zulüm, mazlumların vatanlarından kopup başka ülkelerden yardım istemelerine sebep olmaktadır. Tarih içinde bazı peygamberlerin de Allah'ın dinine çağrıda bulunmaları için göç ettiklerine şahit olunmuştur. Nitekim Hz. Muhammed (sav) ve sahabiler de Mekke'den Medine'ye göç etmiş ve hicret hadisesi meydana gelmiştir. İnsani olmayan davranışlara karşı merhametle kucak açan ve hiçbir dünyevi beklentisi olmayan Yesrib halkı Allah'ın elçisine ve arkadaşlarına sahip çıkmıştır.

Bu dönemde göç etmek zorunda kalanlar ve gelen göçü karşılayan halk arasında İslami boyutuyla yeni bir statü oluşmuş, günümüzde muhacir ve ensar ilişkisi olarak ifade ettiğimiz İslami dayanaklarla göç hadisesinin ilk temelleri atılmıştır. İslam hukukunda sığınan kişilerin dini inancı ve sığınma sebepleri gibi farklılıklar göz önüne alınarak sığınan kişilere çeşitli hukuki statüler tayin edilmiş ve hakları bu farklılıklar göz önünde bulundurularak tanınmıştır. Sığınma talebinde bulunan kişiler ayrım yapılmaksızın çok büyük ölçüde geri çevrilmemiş, İslâm ülkesine kabul edilmiştir. Sığınmacıların temel yaşam hakları göz önünde bulundurulmuş ve kendileri söz konusu haklarına göre muamele görmüşlerdir. Bu noktada da İslâm dininin merhamet dini olduğu açıkça anlaşılmaktadır.
Günümüzdeki yaşanan göç akışlarının temel hukuki zemini uluslararası antlaşmalardır. Fakat göç salt modern bir olgu değildir. Bu çerçevede bir coğrafyadan bir başka coğrafyaya sığınmanın yani iltica etmenin kadim dünyada ve günümüz normlarında birbirinden farklı karşılıkları bulunmaktadır.

İltica

İnsanların yaşadıkları yurtlarından ayrılıp başka memleketlere sığınma talebinde bulunmaları birbirinden farklı kavramlarla ifade edilir. Bu kavramların benzerlik ve farklılıkları mevcuttur. Bu kavramlardan birisi de ilticadır.

İltica birisine veya bir yere sığınmak, destek almak anlamında Arapça kökenli bir kelimedir. Mülteci sözcüğü de bu fiilden türemiş olup sığınmacı anlamına gelir. Modern uluslararası hukuk normlarında ise mültecilik ilk kez 26 ülkenin temsilcisinin kabul ettiği 1951 Cenevre sözleşmesinde ele alınmıştır. Mülteciliğin tanımı ilk defa orada yapılmış, hakları ve standartları belirlenmiştir. Türkiye 1951 Cenevre sözleşmesini imzalamış ve 1961 tarihinde de onaylamıştır.

1951 Cenevre sözleşmesinde; ırkı, dini, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti, siyasi düşünceleri sebebiyle zulme uğrayan ve uğradığı bu zulümden korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve kendi ülkesinin korumasından mahrum olan ve korkusu sebebiyle kendi ülkesine dönemeyen yahut dönmek istemeyen kişilerin mülteci haklarından yararlanacağını bir diğer ifadeyle bu durumdaki şahısların mülteci olduğu ifade edilmektedir. Sözleşme burada mülteci sözcüğünü zorunlu olarak göç eden kişi

bağlamında ele almış, İngilizce "refugee" kelimesiyle karşılamıştır.

Türkiye de 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne 1961 tarihinde taraf olmuştur. Bunun yanında sözleşmenin kapsamını genişleten 1967 tarihli New York Protokolü'ne de 1968 yılında katılmış, ancak Türkiye sözleşmeye taraf olurken, coğrafi sınırlama şerhi konmuştur. Söz konusu çekince günümüze kadar muhafaza edilmektedir. Bu durumda Türkiye, Avrupa Konseyi üye ülkeleri dışından gelip Türkiye'ye sığınanlara hukuki mülteci statüsü tanımayacağını ifade etmektedir.

Nitekim bu çalışmada Türkiye'deki Suriyeliler ve Suriyeli olmayanlar için kullanılan "mülteci" ya da "sığınmacı" kavramları, Türkiye'deki yasal bağlamdan bağımsız bir biçimde kullanılmaktadır. 1951 Cenevre Konvansiyonuna taraf olsa da "coğrafi kısıtlama" uygulayarak sadece Avrupa'dan gelenleri "mülteci" olarak kabul eden Türkiye, Suriyeliler için "geçici koruma", diğer sığınmacılar için ise farklı uluslararası koruma türleri olan "şartlı mülteci" ya da "ikincil koruma" statüleri vermektedir.

Yabancılar hukuku kapsamında mültecilik hakkı her şahsa verilmeyip bazı şartlarla sınırlandırılmıştır. Bu şartlardan ilki; sığınmacı olmak isteyen kişilerin baskı ve zulme uğraması ya da bunlara maruz kalma korkusunu yaşamasıdır. Diğer bir şart; baskı gördüğü ülkeden ayrılmak zorunda kalmaları veya o ülkenin dışındalarsa geri dönmek istememeleridir. Son şart ise; insanlık suçu, savaş suçu gibi suçlardan herhangi birisini işlemeleridir. Mültecilere ev sahipliği yapan devlet, yabancılara uyguladığı hakları sığınmacılara da uygulamalıdır. Dahası mültecilere kapılarını açan ülke kendi vatandaşlarına tanıdığı temel insan haklarını iltica eden insanlara da tanımalıdır. Söz konusu anlaşma ile bağlı her ülke zulme uğrayıp kendisine sığınan insanlara vatan, dil, din, renk, ırk ve cinsiyetlerini ayırt etmeden yardım etmelidir. Bu noktada sığınma talep eden kişilerin vatanlarındaki şiddet sona ermeden ve kendilerinin rızaları olmadan kimse geri dönmeye zorlanamaz.

İltica etmek daha çok insani haklarla gerekçelendirilirken göç, ekonomi, coğrafi ve siyasi gibi motivasyonlarla gerçekleştirilen ve birçok göç çeşidini [Zorunlu göç, gönüllü göç, ekonomik göç, beyin göçü vb.] kapsayan geniş bir kavramdır. Her iltica hareketi bir göç sayılabilirken her göç bir iltica sayılamaz. Örneğin mültecilikte bir zorunluluk söz konusu olurken, göçte zorunluluktan ziyade gönüllülük esastır. Göç aynı ülke sınırları içinde yapılabilirken, mültecilik ise uluslararası düzeyde yapılmaktadır. Göç eden insanlar yeni yerleşim yerlerinden geri dönmeyip gittikleri memlekete kalıcı olarak yerleşebilmektedirler. Ancak mültecilikte, iltica talep eden şahıslar kalıcı olarak değil geçici olarak bir devlete sığınmakta ve güvenlik şartları sağlandığı takdirde kendi yurtlarına dönebilmektedir.

Kampta ibadet | Reuters/Ognen Teofilovski

Kur'an ve Sünnet Çerçevesinde Hicret

Hicret sözlükte bir yerden başka bir yere göçmek, yerleşmek gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak; gayrimüslim bir ülkeden Müslüman bir ülkeye göç etmek manasındadır. Aynı zamanda Hz. Peygamber (sav) ve ashabının Mekke'den Medine'ye göç etmeleri anlamına da gelmektedir. Allah hicret için şöyle buyurmuştur: "*Ey inanan kullarım! Benim yeryüzüm geniştir; o halde yalnız bana kul olmakta sebat edin.*" Al-

lah'a kulluk etme noktasında sıkıntılar yaşandığı zaman rahat bir şekilde dini inancın ve ibadetlerin yaşanabileceği memleketlere hicret edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Allah, kullarına can, mal, ifade özgürlüğü ve dini hüviyetlerini rahatça yaşayabilmeleri için kendilerine yapılan eziyetlerden uzak durmak için iltica edilmesine izin vermiştir.

Hz. Peygamber; "*Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti de elde edeceği bir dünyalığa veya nikâhlanacağı bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir.*" şeklinde buyurmuştur. Bu rivayetten hicretin insanların niyetlerine göre şekil alacağı anlaşılmaktadır. Asıl olan Allah ve Resulü için yapılan hicret olup tam manasıyla bir hicretin bu amaçla yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Gezmek amaçlı veya ticari faaliyetler için yapılan seyahatler hicret olmamaktadır. Hicret terimi farklı gerekçelerle memleketinden çıkmaya mecbur kalan kimseler için kullanır. Hicret, iltica kavramıyla bu yönden benzerlik göstermektedir.

Birçokları tarafından bilindiği üzere peygamberlerden bazıları gönderildikleri toplum tarafından zulme ve baskıya maruz kaldıkları için hicret etmek zorunda kalmışlardır. Hz. İbrahim (as) ateşe atılma hadisesinden sonra "*Doğrusu ben Rabbimin emrettiği yere hicret ediyorum.*" demiş ve oradan Filistin'e, ardından Mısır'a daha sonra da Ken'ân iline yerleşmiştir. Yine aynı şekilde Hz. Lût (as) Sodom halkının azgınlıkları karşısında, Allah'ın emriyle, beraberindekilerle birlikte bulundukları yerden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Hz. Şuayb'ın kavmi kendi dinlerine dönmediği takdirde Hz. Şuayb'ı ve iman edenleri yurtlarından çıkaracaklarını söyleyip hicret etmeye zorlamışlardır. Hz. Musa (as) Rabbinin izniyle İsrailoğullarıyla hicret ederken arkasından gelen firavun ve askerleri denizde boğulmuştur.

Kur'an'ı Kerim, diğer kavimlerin de hicret ettiklerini bize farklı ayet ve surelerde bildirmektedir. Kur'an'da Hz. Muhammed (sav)'den önce gelen peygamberlerin ve onlara inananların da zulüm gördükleri hatırlatılıp, vahyin bir boyutuyla da İslam peygamberini ve ashabını teselli etmiş olabileceğine ilişkin tartışmalar da bulunmaktadır. Kur'an'ı Kerim evrensel bir ilahi mesaj olduğu için insanlığın hicreti derinlemesine kavrayıp sonrasında meydana gelecek hadiseler karşısında örnek alabilmeleri için de referans niteliğindedir.

Söz konusu göç hadiseleri arasında Peygamber efendimiz (sav) zamanında Mekke'den Medine'ye yapılan hicretin Müslümanlar için ayrı bir yeri vardır. Medine'ye hicret eden Müslümanlar; mal, mülk, aile gibi değer verdikleri maddi manevi unsurları Mekke'de bırakarak, Hz. Peygamber ile birlikte olup ona destek vermiş ve Allah'ın emrini yerine getirmişlerdir. Müslümanlar Medine'ye hicret etmeden önce Habeşistan'a (bugünkü Etiyopya coğrafyası) ulaşmış ve oraya geçici olarak yerleşmişlerdir. Habeşistan'a hicret eden Müslümanlar oraya kalıcı olarak değil geçici olarak gitmişlerdir.

Hicret etmeye izin verilmesi peygamberliğin 13. yılındaki ikinci akabe biatından sonra gerçekleşmiştir. Hz. Peygamber "*Yüce Allah, sizin için yeni kardeşler ortaya çıkartmıştır. Ayrıca sizin huzur ve sükûnet içinde yaşayabileceğiniz bir şehir oluşturmuştur.*" buyurarak Mekke'deki Müslümanları Yesrib'e hicret etmeye çağırmıştır. Müslümanlar açıktan ve gizlice küçük gruplar halinde Medine'ye göç etmeye başlamışlardır. Hz. Peygamber (sav) önce sahâbelerinin hicret etmelerini tavsiye etmiştir. Ardından kendisi de Mekke'de kalarak diğer Müslümanların da güven içinde yolculuk yapmalarına zemin hazırlamıştır. Nitekim Hz. Peygamber (sav) ilk hicret taifesine katılıp, kendi can ve malını tehlikeden korumak yerine ümmetini önceleyerek sahabelerin şehirden ayrılmasına izin vermiş, kendisi baskıya dayanmayı tercih etmiştir.

Bu dönemde Hz. Peygamber, Hz. Ebubekir ve Hz. Ali hicret etmek için maddi/manevi imkânı olmayanlarla Mekke'de kalmışlardır. Bu kimseler dışındaki diğer Müslümanlar Medine'ye hic-

ret etmişlerdir. Hz. Peygamber'in de Medine'ye hicret edeceğini anlayan müşrikler Yesrib'de güçlü bir İslam devleti kurulmasını kendileri için büyük bir tehlike olarak görmüşler, bu sebeple Hz. Muhammed (sav)'i öldürmeye karar vermişlerdir. Bu durumu Cebrail (a.s) Hz. Peygamber'e haber vermiştir. Hz. Muhammed de Hz. Ali'yi yatağına yatırıp gizlice Hz. Ebubekir ile birlikte Medine'ye doğru hareket etmiştir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir. "*Hani bir zamanlar kâfirler ya seni tutuklayıp hapsetmek veya öldürmek ya da yurdundan zorla çıkarmak için birtakım tuzaklar kuruyorlardı. Onlar böyle tuzaklar hazırlaya dursunlar, ama Allah da onların tuzaklarına karşılık verecektir. Çünkü Allah, tuzak kuranlara en güzel karşılığı verendir.*"

Medine'ye hicret emri geldikten sonra, Mekke'nin fethine kadar Medine'ye hicret etmek farz kılınmıştır. *"Onları kendi yurtlarından, hicret edenlerin yurtlarına göç etmeye çağırın."* hadis-i şerifindeki hüküm hicret etmenin farz olduğu yılları kapsamaktadır. Yeni Müslüman olan kişilerin mü'minlerle birlikte yaşayarak destek olması, iman edenlerin sayısının artması ve inanların güçlenmesi için Medine'ye hicret etmeleri farz kılınmıştır. İlerleyen süreçte Hz. Peygamber'in *"Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur. Artık sadece cihad ve niyet vardır."* buyruğu ile farz olan hicret kaldırılmıştır.

Nitekim hicret emri geldikten sonra hicret etmeyen kişilere yaptırım uygulanmıştır. *"Bunu yaparlarsa kabul edin ve onlardan elinizi çekin. Kabul etmezlerse onlara Müslüman bedeviler gibi olacaklarını, Allah'ın Müslümanlar hakkında yürürlükte olan hükümlerinin onlar için de geçerli olacağını ancak ganimetten ve fey'den pay alamayacaklarını haber verin."* hadisinde hicret etmeyenlerin birtakım maddi haklardan mahrum bırakıldıkları görülmektedir. Savaşa katılıp, hicret etmeyenler ganimetlerden haklarını alıp hicret etmedikleri için cizye ve haraç gibi Gayrimüslimlerden savaşılmadan alınan gelirlerden pay alamamışlardır. Hicret eden sahabiler savaşlara katılmasalar da ganimetlerden paylarını almışlardır. Nitekim "*İman edip de hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret edinceye kadar size onların mirasından bir pay yoktur.*" ayet-i kerimesinde hicret edenlerin hicret etmeyenlere vâris olmayacağı açıkça zikredilmiştir.

İslam Hukukunda Sığınma Hakkı

İslam hukuku çerçevesinde mültecilik kavramını tam anlamıyla kapsayan bir kavram yoktur. Ancak korunma hakkı talep eden şahıslar için birbirinden farklı sistemler vardır. Bunlar emân, zımmîlik ve muhacirliktir.

Emân

Kelime olarak güven, güvence gibi anlamlara gelen emân, Müslüman olan bir ülkeye sığınmak isteyen gayrimüslimlere, can ve mal güvenliğini temin eden taahhüt niteliği taşır. Ticaret yapmak, diplomatik anlaşmalar yapmak veya sağlık ihtiyaçlarını gidermek gibi mü'minlere zarar vermeyecek sebeplerden dolayı Müslüman bir ülkeye gelen Gayrimüslimlerin korunmasının devlet tarafından belirli bir süre için güvenceye alınmasıdır. Aynı şekilde iman eden kimseler de Müslüman olmayan ülkelerden güvenlik talep edebilir. Müslümanların fethettiği bölgelerdeki Gayrimüslimlerin can güvenliklerini garanti altına almak için direnmeden teslim olmaları da bu çerçevede değerlendirilmektedir. Emân verilen kişinin kendi yurduna dönmesiyle emân biter. Günümüzde ülkelere giriş için izin mahiyetinde olan vize alma sistemine benzemektedir. Fakat emânın oluşabilmesi için bazı unsurların mevcut olması gerekir:

Taraflar: Emân akdinin tarafları, emân veren ve emân isteyenlerdir. Kimlerin emân vereceği tartışmalı bir konudur. Bazı âlimler devlet başkanının onayını şart koşmuşlar bazıları da halktan kadın erkek hür veya kölenin de emânlarının geçerli olduğunu söylemişlerdir. Gayrimüslimlerin emân vermelerinin geçerli olmadığı noktasında ictihad vardır. Emân verilen kişinin casusluk, kundaklama, zarar verme

gibi kötü bir amacının olmaması temel şarttır.

İrade Beyanı: Âlimlerin çoğunluğu karşılıklı irade beyanından ziyade emân veren kişinin rızasının olmasını zorla veya hileyle vermemesini yeterli görmüştür. İrade beyanı yazılı, sözlü ya da birtakım işaretlerle verilebilir. Emân veren kişi emân verip vermemekte özgürdür. Fakat Tevbe suresinin 6. ayetinde "*Eğer müşriklerden biri senden sığınma hakkı isterse ona bu hakkı ver; ta ki Allah'ın kelamını dinlesin. Sonra da onu kendini güvende hissedeceği yere kadar selâmetle ulaştır. Çünkü onlar, cehalet içinde yüzen bir topluluktur.*" buyurulmuştur. Kötü bir amacı olmadan Allah'ın kelamını dinlemek için ya da İslâmiyet'i öğrenip kabul etmek için gelen gayrimüslimlere emân verilmesinde bu ayet delil olarak gösterilip vacip sayılmıştır.

Konusu: Emânın konusu, emân verilen kimsenin, yanındaki ailesinin ve yanındaki kişilerin can ile mal güvenliğinin sağlanmasıdır. Emân akdinin bağlayıcı olup olmadığı âlimler arasında tartışmalı bir husustur. Hanefî mezhebine göre maslahat için verilen emânlar bağlayıcı değildir. Devlet başkanı daha çok fayda sağlayacağını düşünüyorsa emân akdini bozabilir. Ancak Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelî mezhep imamlarına göre emân akdi bağlayıcıdır.

Eğer emân verilen kimse Müslümanlara karşı zarar verecek bazı işler yaparsa, o zaman emân akdinin bozulacağını ifade etmişlerdir. Bu tarz olumsuz olaylar gerçekleşmediği takdirde verilen emânın bozulmaması gerekir. Zira Kur'an'ı Kerim'deki "…*Verdiğiniz sözü de yerine getirin; çünkü herkes verdiği sözden mutlaka sorguya çekilecektir.*" ayeti de bu durumun önemini vurgulamaktadır. Yine bir başka ayette "*Antlaşma yaptığınız zaman Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin; Allah'ı kendinize kefil tutarak kesinliğe kavuşturduktan sonra yeminlerinizi bozmayın. Unutmayın ki yaptıklarınızı Allah bilmektedir.*" ifadesiyle anlaşmalara sadık kalınması gerektiği vurgulanmaktadır. Nitekim burada zorunlu bir sebep olmadıkça verilen emânın bozulmaması gerektiği görülmektedir.

Emân akdi daha çok Müslüman olmayan ehli kitabın veya dinsiz kişilerin İslam ülkesine sığınma talep etmesi durumunda gerçekleşir. Akit, İslam ülkesine iltica talebinde bulunan sığınmacıların hukuki haklarını, can ve mal güvenliklerini güvence altına alıp sığındığı ülkede mağduriyet yaşamasını önlemektedir. Emân verilen kimse de elde ettiği sığınma hakkıyla İslam ülkesindeki Müslümanlara zarar vermemeyi, ihanet etmemeyi garanti etmiş olmaktadır. Emân, günümüzde Müslüman olmayan mültecilerin İslâm hukukundaki haklarının karşılanması için önemli bir mekanizmadır.

Yunan adalarına varan Suriyeli sığınmacı.
AFP: Angelos Tzortzinis

Zimmîlik

Zimmîlik, bir kimsenin ödemekle yükümlü olduğu borç, alacak, ahid, sahip çıkma, himaye, kendisine güvence verilen kişi gibi anlamlara gelir. Terim olarak; Müslüman bir ülkede gayrimüslimlerin cizye karşılığı güvenli bir şekilde yaşamasına denir.

Tevbe suresinin 29. ayetinde zimmilerden cizye alınması emredilmiştir: "*Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselere, küçülerek elleriyle cizye verilinceye kadar savaşın.*" ayetinden anlaşılabileceği gibi, gayrimüslimler cizye karşılığında Müslüman yurdunda dinlerini

değiştirmeksizin can, mal güvenlikleri ve ibadet özgürlüklerini muhafaza ederek barış içinde yaşayabilmektedir. Fakat daha önce de bahsedildiği gibi, burada da kendilerine verilen statüyü korumak için gayrimüslimlerin ahde uyması beklenmektedir. Bu noktada kabul edilen zimmilerin yaşadıkları Müslüman devlete ve halka zarar vermemesi hükmü esastır; aksi takdirde Müslüman ülkeden uzaklaştırılmak gibi bir müeyyide ile karşı karşıya kalınabilecektir. Nitekim Hz Peygamber (sav) Medine'de yaşayan Yahudi kabileleri kovmamış ancak anlaşmalara uymadıkları için onları cezalandırarak sürgüne mahkum etmiştir.

Zimmîliği elde etmek için bazı yollar mevcuttur. Bu yollardan birincisi zimmet akdi yapmaktır. Yapılan zimmet akdi zimmî tarafından tek taraflı olarak bozulabilirken anlaşma şartlarının ihlali gibi geçerli bir sebep olmadıkça Müslüman devleti tek taraflı iradesiyle zimmet akdini bozmaz. Zimmi olan kişi Müslüman olduğu zaman zimmiliği kendiliğinde düşer vergi sorumluluğu kalkmış olur. Zimmî olmayan bir kişinin zimmî birisiyle evlenmesiyle o kişi zimmî hakkı elde eder. Zimmî birisinin doğum yapmasıyla dünyaya gelen çocuk zimmîliğe hak kazanır. Nitekim akrabalık bağları da zimmî statüsünü kazandırmaktadır.

Müslüman ülkede bulanan gayrimüslimin birtakım tasarruflarından zimmîliği benimsedikleri anlaşılır. Örneğin emân alarak İslâm ülkesine giriş yapan bir gayrimüslimin emân süresi dolmasına rağmen kendi ülkesine dönmemesi, inanmayan bir kişinin İslam ülkesinde tarım arazisi alıp çiftçilikle uğraşmaya başlaması da zimmîliği onaylamasına delil sayılmıştır. Devlet başkanının fetihlerden sonra bölge halkını cizyeye bağlayıp zimmîlik vermesi de zimmî olmak için yeterlidir.

Her zimmiden cizye alınmamakta, sadece ergenlik çağına girmiş, hür, sağlıklı, ekonomik gücü olan erkeklerden cizye alınmaktadır. Kadınlar, engelliler, âcizler, din adamları ve fakirler cizyeden muaf tutulmaktadır. Cizye alınması sırasında işkence, dayak, zorbalık, şiddet gibi kötü davranışta bulunmak menedilmiştir. Bunun yanında nüfuz cüzdanı, pasaport gibi kimlik belirten evrakların olmadığı dönemler de Müslümanların ve zimmilerin birbirlerinden ayırt edilebilmesi maksadıyla zımmilerin kendilerinden farklı elbise giymeleri istenmiştir.

Kampta bir anne. | Foto: Fazal Sheikh

Muhacirlik

Muhacirin sözlükte göçmen anlamına gelir. Terim olarak iki anlama sahiptir. Birincisi aklımıza gelen ilk anlamıyla Hz. Muhammed (sav) ile birlikte Mekke'den Medine'ye hicret eden sahabeleri ifade etmektedir. İkinci anlamı da gayrimüslim bir ülkeden Müslüman bir ülkeye göç etmek anlamına gelmektedir. Muhacirlik, İslam ülkesine gelen Müslümanlara verilen sosyal hakları kapsayan bir statüdür. Hicretin sosyal, siyasi, ekonomik boyutları olduğu gibi dini, hukuki boyutları da vardır.

Muhacirler koşulsuz şartsız Hz. Muhammed'e tabi olmuşlar ve hiçbir konuda İslam peygamberine karşı gelmeden iman etmişlerdir. Allah'ın rızasını gaye edinerek mallarını, yakınlarını terk edip dünyalıktan vazgeçerek ahirete talip olmuşlardır. Canlarını da İslam'ın yayılması için feda etmeyi göze almışlardır. Bu tutumlarında ilk iman eden olmaları da ayrı bir önem taşımaktadır. Sonradan inanlara sabırlarıyla, fedakârlıklarıyla örnek olmuş ve onları cesaretlendirmişlerdir.

Peygamberimiz (sav) ensar ve muhacirleri birbirlerine kardeş kılmıştır. Medineliler muhacirlere evlerini açarak, maddi manevi yardımlarını esirgememişlerdir. Allah'ın rızasını kazanmak için kardeşlerine karşı büyük bir fedakârlık örneği sergilemişlerdir. Şayet Medineli Müslümanlar, Mekkeli muhacirlere yardım etmeselerdi, hicretin amacı gerçekleşmemiş olurdu. Yani Medineli ensarın hicretteki rolünün burada oldukça kritik olduğu görülmektedir.

Hicret edenlerin ve onlara ev sahipliği yapanların dost olduğu Kuran'ı Kerim'de şöyle geçmektedir; "*İman edip Allah yolunda hicret eden, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihat edenlerle onları barındıran ve onlara yardım edenler işte onlar birbirinin dost ve yardımcılarıdırlar. İman etmiş olmakla birlikte henüz hicret etmeyenlere gelince, hicret edinceye kadar sizin onlarla hiçbir dostluğunuz ve yardımlaşmanız olamaz…*" Bu ayetten sonraki ayetlerde de muhacir ve ensar kardeşliği özelinde tüm Müslümanların kardeş olmalarına vurgu şu şekilde yapılmıştır: "*Kâfirler de birbirlerine dost ve yardımcıdırlar. Eğer siz aynı şekilde birbirinize arka çıkmaz ve destek olmazsanız, yeryüzünde ne götürüp ne getireceğini kestiremeyeceğiniz büyük bir fitne, kargaşa ve büyük bir bozgunculuk patlak verir.*" […] "*İman edip hicret eden ve mallarıyla canlarıyla Allah yolunda cihâd edenler, onlara kucak açıp yardım edenler, işte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için bir bağışlanma ve kesintisi olmayan güzel ve bol bir rızık vardır.*" Muhacir ve ensar kardeşlerden oluşan bu topluluğun Allah'a gerçekten inanan bir topluluk olduğu bu ayetlerde belirtilmiştir.

İslam Hukukundaki Sığınma Sistemleriyle Mülteciliğin Benzerlik ve Farklılıkları

Mültecilik merkezinde çerçevelenen emân, zımmîlik ve muhacirlik kavramları zaman zaman birbirleriyle karıştırılabilmektedir. Oysa bu kavramlar birbirinden farklı anlamlara ve statülere sahiptir.

Emân ve Mültecilik

Emân ve mültecilik sığınmaya ihtiyacı olan kişilere koruma imkânı sağlayan statülerdir. Mülteci statüsünde kişi ülkesindeki baskı ve şiddet sona erdiğinde geldiği coğrafyaya geri dönebilecektir. Emân statüsünde ise himaye verilen kişinin ülkeden çıkma tarihi önceden tayin edilir ve belirlenen sürenin sonunda o ülkede kalmaya devam edemez kendi vatanına döner ya da başka bir ülkeye seyahat eder. Mülteci olabilmek için zulüm, baskı veya şiddet unsurlarından birisine maruz kalmak gerekir. Emân talep eden kişi ise hiçbir zulüm ve baskı olmadan bir ülkeye sığınılabilir. Mültecilikte himaye isteyen kişilerin başka ülkelere göç etmesi gerekir. Emân mekanizmasında ise başka ülkelere göç etmenin yanında mü'minlerin fethettiği ülkede Müslüman olmayan halkın Müslümanlara teslim olması da emânın içine girer. Mülteciler can güvenlikleri tehlikede olduğu için baskı ve şiddetten kaçarlar. Müste'menler yani emân isteyen kişiler ise mal ve can güvenliği tehlike altında olmayıp sığınma istedikleri ülke sınırları içerisinde güvende olmayı talep ederler.

Zimmîlik ve Mültecilik

İslam hukukunda iltica eden kişilere sığındıkları ülkenin [ehlü dari'l-islâm] "vatandaşlığı" verilememekte yani kendilerine sadece yabancılara tanınan haklar sunulmaktadır. Zımmîlik'de vatandaşlık hakkı vergi karşılığında sağlanmaktadır. Emân ve mültecilik arasındaki farklar, zimmîlik ve mültecilik için de geçerlidir.

Muhacirlik ve mültecilik sistemlerinin benzer yönleri iki maddede açıklanabilir. Muhacir ve mülteciler kendi ülkelerini terk edip başka vatanlara göç etmek mecburiyetinde kalan kişilerdir. Bir diğer benzerlik ise bu yer değiştirme hareketinin temelinde baskı ve zulümün bulunuyor olmasıdır.

Bu iki terim arasındaki en mühim farklardan birisi şudur ki; mültecilerin inandıkları dinlere bakılmaksızın sığınma talepleri kabul edilir, ancak muhacir olabilmek için Müslüman olma şartı aranmaktadır.

İslam Hukukunda Sığınma Nedenleri

İslam Hukuku açısından Müslüman bir ülkeye sığınan kişilerin birbirinden farklı sığınma gerekçeleri olabilmektedir.
Diplomatik amaçla sığınmak bağlamında elçilerin savaşları bitirmek barış sağlamak gibi önemli görevleri olduğu için Müslüman ülkesine girmesine ve oraya sığınmasına izin verildiği ifade edilebilir. Elçiler geri dönünceye kadar can ve mal güvenlikleri devlet tarafından güvence altına alınmaktadır. Tüccarlar da insanların ihtiyaçlarını karşıladığı için ticaret maksadıyla Müslüman ülkelere giriş yapıp güven içinde ticari faaliyetlerini, alım satımlarını, sözleşmelerini gerçekleştirebilmektedir.

Müslüman olmak ve İslam dinini öğrenmek için de gayrimüslimlerin dârülislâma girmelerine izin verilmesi Tevbe suresinin 6. ayetinde *"Ve eğer müşriklerden biri senden eman dilerse, Allah'ın kelâmını işitip dinleyinceye kadar ona eman ver, sonra (müslüman olmazsa) onu güven içinde bulunacağı bir yere ulaştır. İşte bu (müsamaha), onların, bilmeyen bir kavim olmalarından dolayıdır"* ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. Din seçiminde zorlama olmadığı için hiçbir gayrimüslim, Müslüman olması için zorlanamadığı gibi iman etmesine de engel olunmaz. Aksine gayrimüslimler mü'min olması için teşvik edilmektedir.

İslam öncesinde ve İslam'ın sonraki dönemlerinde de baskı ve şiddetten kaçıp başka ülkelere sığınan insanlar olmuştur. Nitekim İslamiyet zalimlerin zulmüne karşıdır ve her zaman zalim ve zulmün karşısında dirayetli bir şekilde durmuştur. Zalimlere karşı gelinemez ise bulunduğu bölgeden başka diyarlara göç etmek, sığınmak gerekmektedir. Müslümanlar da uğradığı zulümden dolayı kendilerine sığınanlara yardım etmelidirler.

Sığınma Talebinin Kabul Edilme Şartları

Tüm başvuranların sığınma talebi kabul edilemeyeceğinden, İslam hukukunda da sığınma isteyenlerin kabul edilmesi için birtakım şartlar öne sürülmüştür. Bu şartlardan ilki; göç eden gayrimüslimin Müslüman olan topluma zarar verici herhangi bir eylemde bulunmayıp aksine Müslüman toplumun yararına işler yapması gerektiğidir. Bunun yanında ikinci olarak meşru bir gerekçenin bulunması gerekir. Sığınma talep eden kişi kendi şahsi bir meselesinden ya da ülkesinin faydasına olan bir iş için yaptığı sığınma talebi geçerli bir sebebe dayanmazsa kabul edilmez. Diğer bir şart ise sığınma talep edilen yerin dârülislâm olmasıdır. Sığınmak için gelen kişi Müslüman ise iman edenlere ait her ülkeye veya bölgeye kabul edilir. Buna karşılık müşriklerin ise Tevbe suresinin 28. ayet'i kerimesinde "*Ey iman edenler, (Allah'a) ortak koşanlar pisliktir, artık bu yıllardan sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar…*" buyrularak Mescid-i Haram'a girmeleri ve sığınmaları yasaklanmıştır.

İslam Hukukunda Sığınmacıların Hakları

İslam hukukuna göre mülteciler, kendilerine yardım etme ve barınak sağlama gibi Müslüman ve zimmilerin de sahip olduğu insani haklarıyla birlikte tıpkı modern uluslararası hukuk normları içindeki geri göndermeme ilkesi gibi zulüm görülen yere geri teslim edilmeme hakkına sahiptir.

Ayrıca Müslüman olan ya da olmayan bir kimsenin özel hayatının araştırılmaması, evlerine ve hususi yaşam alanlarına izin alınmadan girilmemesi gerektiği şöyle buyrulmuştur; "*Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere izin alıp ev halkına selam vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha hayırlıdır. Umulur ki, düşünüp anlayasınız. Eğer orada kimseyi bulamazsanız, size izin*

verilinceye kadar oraya girmeyin. Ve eğer size "dönün" denirse siz de dönün. Bu sizin için daha temizdir. Muhakkak Allah yaptıklarınızı bilendir." ayet-i celilesinde Müslüman ve gayrimüslim ayrımı yapmadan tüm insanların özel yaşam alanlarına saygı duyulması bu konuda dikkatli olunması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sığınmacılar istedikleri dini inanca sahip olabilmekte, dinlerinin gerekliliklerini ve ibadetlerini özgürce yerine getirebilmektedirler. Hatta hiçbir dine inanmamaları da din ve vicdan özgürlüğü kapsamındadır. Müslüman olmaları için hiçbir baskı yapılamamaktadır. Kur'an-ı Kerim'de "*Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan seçilip belli olmuştur.*" […] "*Rabbin dileseydi yeryüzünde bulunanların hepsi iman ederdi, şimdi sen mi insanları iman etmeleri için zorlayacaksın*?" ayetleriyle buyrulduğu üzere hiçbir bireyin din seçme özgürlüğünün elinden alınmaması emredilmiştir.

İslam'da kişilerin özgür bir şekilde düşünme ve düşüncelerini ifade etme özgürlükleri vardır. Bu hürriyetleri ellerinden alınamaz ve bireyler düşüncelerinden dolayı da ayıplanmazlar. Münasip bir söylemle düşüncelerini ifade edebilmektedir. Hz. Peygamber ve dört büyük halife döneminde de gayrimüslimler fikirlerini özgürce dile getirmişlerdir. Aynı şekilde iman edenlerin de diğer dindeki insanların inançlarıyla alay etmemeleri öğütlenmektedir. Bu konuda Müslümanlar Kur'an'ı Kerim'de şöyle uyarılmışlardır; "*Allah'tan başkasına tapanlara kötü söz söylemeyin; sonra onlar da bilmeden, taşkınlık yaparak Allah hakkında kötü sözler söylerler…*" Bu ayet göz önünde bulundurulduğunda görülür ki her dinin ve her bireyin kutsalına saygı duyulması ve hoşgörüyle yaklaşılması tavsiye edilmektedir.

Dava açma ve yargı önünde de o ülkenin vatandaşlarıyla sığınmacılar eşit haklara sahiptirler ve kimseye tolerans gösterilmez. Hiçbir insana haksızlık yapılmamalıdır. Tüm insanlar eşit bir şekilde adalete erişim hakkına sahiptir. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu döneminde adaletle hükmedebilmek için gayrimüslimlerin gayrimüslimlerle olan karşılıklı davalarına bakan ayrı mahkemeler kurulmuştur. Bir başka deyişle Osmanlı coğrafyasındaki gayrimüslimler İslâm hukukuna göre yargılanmayıp kendi hukuk normlarına göre yargılanmışlardır.

Mülk edinme ve mal kazanma hakları da temel insan haklarındandır. Kişi kazandığı veyahut ürettiği eşyaların malikidir. Sığınmacıların kabul edildikleri ülkelerde emek harcayıp ürettiği, kazandığı mal, mülk ve para gibi kıymetli eşyaları kendilerine aittir ve haksız yolla el konulamaz. Nitekim Kur'an'ı Kerim'de; "*Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin. Karşılıklı rıza ile yapmış olduğunuz ticaret olursa başka…*" şeklindeki ilahi hitapta gayrimüslimlerin malları Müslümanların mallarıyla aynı değere sahip olup dokunulmaması gerektiği buyrulmuştur.

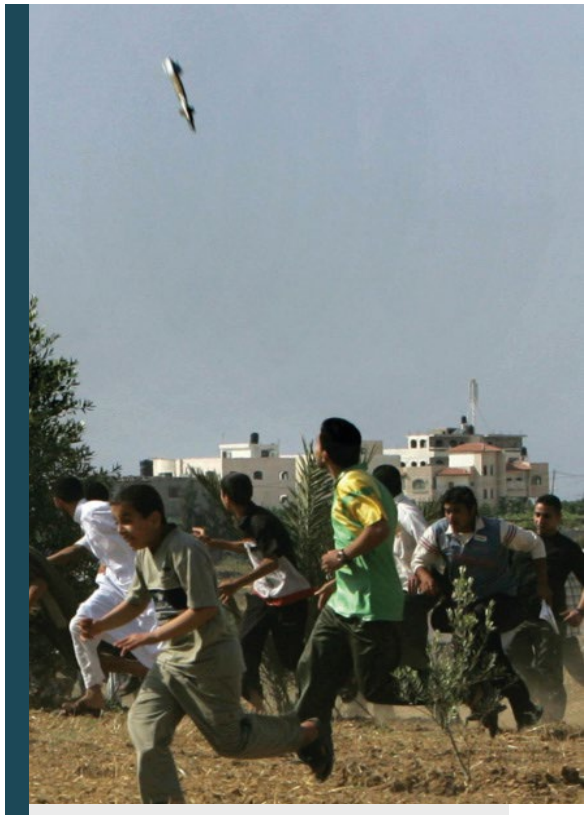

Irak'ta çocuklar bombadan kaçarken.

İslâm ülkesine sığınan herkes geçimini sağlamak, ailesine bakmak için bir iş bulup orada çalışabilir bunun yanında ticari faaliyetler de yapabilir. Nafakasını temin edemeyen ihtiyaç sahibi mültecilere de sosyal ve ekonomik yardımlarda bulunulur. İslâmiyetin yardım sistemlerinden olan zekât ve sadaka gibi mali ibadetler yapılarak maddi destek olunur. İhtiyaç sahibi olan kişilerin Müslüman veya gayrimüslim olmasına bakılmaksızın herkese para, gıda, barınma, giyinme gibi destekler de bulunulur. Zira Hz. Peygamber; *"İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez."* ifadesiyle buyurarak iyilik ve yardım etmenin önemine dikkat çekmiştir.

Mülteciler sığındıkları ülkenin gerekli mercilerinden izin almadan ülkeden çıkıp tekrar giriş yapamazlar. Sığınmacılar kabul edildikleri ülkenin düşmanlarıyla yakın ilişkide bulunmamalıdır zira kurulan bu dostluk casusluk ve düşmanca bir hareket olarak algılanır. Böyle bir hal tezahür ettiği zaman verilen sığınma hakkı geri alınır ve sığınmacı sınır dışı edilebilir.

Sonuç

Geçmişten günümüze devlet anlayışının, devletlerarası anlaşmalarının mahiyetinin ve hukuki prosedürünün değişmesi sebebiyle mültecilik kavramı ortaya çıkmıştır. Mültecilik statüsü için vatanının dışında bulunmak, şiddete maruz kalmak, korku, ana memleketinin korumasından mahrum olmak ve göçü uluslararası alanda gerçekleştirmek gerekmektedir.

Mülteciliğin İslam hukukunda birebir karşılığı bulunmamaktadır ve bahsi geçen himaye sistemleriyle karşılaştırıldığında kavramlarım belirli noktalarda farklılık gösterdiği görülür. Mülteciliğin yapı itibariyle daha çok emân kavramıyla benzer yönleri bulunmaktadır. Geçici oturum izni ile can ve mal güvenliği sağlanması gibi benzerlikleri vardır. Zimmîlik ise mültecilikten çok daha farklıdır. Zimmîlikte gayrimüslimlere vergi karşılığı vatandaşlık verilmesi söz konusu olduğundan mültecilikten ayrılmaktadır. Dârülharbden İslâm ülkesine yapılan hicretle mültecilik genel anlamda birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Ancak hicret Müslümanları kapsarken mültecilik gayrimüslimleri de kapsamaktadır.

İslâm hukukunda himaye verilmesi için geçerli sebeplerin olması gerekmektedir. Sığınma talep eden kişilerin talepleri Müslümanlara zarar vermemeleri şartıyla ekseriyetle kabul edilir. Sığınma talebini gerek devlet başkanı gerekse sıradan insanlar kabul edebilir. Sığınma verilecek insanların hepsi eşittir ve bu noktada hiçbir ayrımcılığa maruz bırakılmazlar. Güvence isteyen kişiler sığındıkları yerlerde belli başlı haklara sahiptir ve bunları istediği gibi kullanabilir. Bunlara ek olarak sığındıkları İslam devletine karşı beklenen bazı sorumlulukları da yerine getirmeleri beklenir.

SONNOTLAR

[1] TDK

[2] 1951 Cenevre Sözleşmesi md. 1.

[3] 1951 Cenevre Sözleşmesi md. 1.

[4] Amnesty International, (2016, 8 Ağustos) "Türkiye, 65 yıl önce imzalanan Cenevre Mülteci Sözleşmesi'ne koyduğu sınırlamayı kaldırmalıdır." https://www.amnesty.org.tr/icerik/turkiye-65-yil-once-imzalanan-cenevre-multeci-sozlesmesi-ne-koydugu-sinirlamayi-kaldirmalidir

[5] Murat Erdoğan, (2019) "Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler", *Konrad Adenauer Stiftung*, s.4.

[6] 1951 Cenevre Sözleşmesi md. 1-7.

[7] TDV, HİCRET.

[8] Ankebût, 29/56.

[9] Buhârî, Vahy 1.

[10] Adem Apak, Ana Hatlarıyla İslam Tarihi, 1/222.

[11] Ankebût, 29/26.

[12] TDV, Hicret.

[13] Hud, 11/80-81.

[14] Araf, 7/88.

[15] Yûnus, 10/90; Tâhâ, 20/77-78; eş-Şuarâ, 26/52-67.

[16] Mustafa Ağırman (1998), "Hz. Peygamber'in Medine'yi İslamlaştırması ve Hicret Projesi", *Ekev Akademik Dergisi*, 1/2.

[17] Enfal, 8/30.

[18] Serahsi, Mebsut, 10/6.

[19] Serahsi, Mebsut, 10/7. TDV.

[20] Enfal 8/72.

[21] TDV, Eman.

[22] TDV, Eman.

[23] TDV, Eman,

[24] İsra, 17/34.

[25] Nahl, 16/91.

[26] Serahsi, Mebsut, X-95.

[27] TDV, Zimmî.

[28] TDV, Zimmî.

[29] TDK.

[30] TDV, Hicret.

[31] Enfal, 8/72.

[32] Enfal, 8/73.

[33] Enfal, 8/74.

[34] Serahsi, Mebsut, 10/91-92.

[35] Mustafa Karc (2021) "İslam Hukuku ve Uluslararası Hukuka Göre Mülteci Hakları" *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Yüksek Lisans Tezi, s.47

[36] Nur, 24/27-28.

[37] Bakara, 2/256, Yunus, 10,99.

[38] En'âm, 6/108.

[39] Nisâ, 4/29.

[40] Buhâri, "Tevhid", 2.

[41] Osman Durmaz (2014) , "İslâm'da Mülteciler Hukuku", *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, s.95.

İSLAM HUKUKUNDA MÜLTECİ OLMAK

Allah (cc) insanları farklı milletler halinde yaratmış ve bunu da Kitabında "... tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık" [Hucurat, 13] buyruğu ile açıklamıştır. Bu ayette de anlaşılacağı üzere insanların farklı milletlerden yaratılması Allah'ın muradıdır.

İslam ülkesine sığınan kişinin dinine, ırkına, diline bakılmaksızın kişilik haklarına dokunulmaz ve saygı duyulur. Nitekim Kur'an'ı Kerim'de Yüce Allah şöyle buyurmuştur; "Kim yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim de bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur." [Mâide, 32]

Hicret edenlerin ve onlara ev sahipliği yapanların dost olduğu Kuran'ı Kerimde şöyle geçmektedir; "İman edip Allah yolunda hicret eden, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihat edenlerle onları barındıran ve onlara yardım edenler işte onlar birbirinin dost ve yardımcılarıdırlar. İman etmiş olmakla birlikte henüz hicret etmeyenlere gelince, hicret edinceye kadar sizin onlarla hiçbir dostluğunuz ve yardımlaşmanız olamaz..." [Enfal Suresi , 72]